

Datum	Dnr	Hid
2017-02-22	2016/277	2017.510

Handläggare:

Miljö- och energidepartementet

Direkttelefon:

0411-57 72 40

Regeringskansliet

E-postadress:

leila.ekman@ystad.se

103 33 Stockholm

Yttrande över Planering och beslut för hållbar utveckling (SOU 2015/99), dnr M2015/04128/Nm

Ystads kommun har tagit del av betänkandet Planering och beslut för hållbar utveckling (SOU 2015/99) och lämnar följande yttrande.

Sammanfattning

Ystads kommun är mycket positiv till att regeringen beslutat om en översyn av miljöbalkens hushållningsbestämmelser och riksintressesystemet, utifrån att dagens system är svårhanterligt, ger ineffektiva planprocesser och leder till misshushållning med mark eftersom samutnyttjande för olika ändamål motverkas.

Ystads kommun anser att Riksintresseutredningen har lämnat en heltäckande och djuplodande beskrivning av riksintressesystemet och hanteringen av riksintressen i kommunernas översiktsplaner. I problembeskrivningarna och analyserna har utredningen identifierat svårigheterna i dagens system, och initierat redovisat bristerna i tillämpningen. Ystads kommun tillstyrker utredningens förslag en ny bestämmelse att överväganden om användningen av mark- och vattenområden ska göras utifrån en helhetssyn som främjar att mark, vatten och fysisk miljö i övrigt används så att en från ekologisk, social, kulturell och samhällsekonomisk synpunkt långsiktig god hushållning tryggas. Ystads kommun anser däremot **inte** att Riksintresseutredningens förslag uppfyller kraven i direktivet om att föreslå ett system som ska vara klart och tydligt utformat, präglas av enkelhet, tydlighet, överskådlighet och begripliga begrepp. Förslaget säkerställer inte heller att utbredningen av riksintressen begränsas.

Utredningens förslag om riksintressen

Ystads kommun ställer sig positiv till utredningens förslag om översyn av och hantering av riksintressen. Att planering ska ske utifrån en helhetssyn och att områden samtidigt kan tillgodose olika intressen, delvis eller fullt ut, är en självklarhet för kommunerna och det är positivt att det synsättet nu betonas i lagstiftningen. Det är också lämpligt att dricksvattentillgångar kan utpekade vara av riksintresse.

Ystads kommun ställer sig också positiv till de processuella ändringarna för utpekande av områden av riksintresse:

- att ett område ska vara av riksintresse endast då det har stor nationell betydelse, såsom att värna värden av särskild nationell vikt, för att uppfylla Sveriges internationella åtaganden, att genomföra nationellt viktiga strukturer, mål, planer eller program, eller säkerställa totalförsvarets behov

Postadress	Telefon växel	Fax	E-post	Webbplats
Ystads kommun 271 80 Ystad	0411-57 70 00	0411-729 68	kommunen@ystad.se	www.ystad.se

- att regeringen beslutar om tydliga kriterier för riksintressen på förslag av sektorsmyndigheter
- att det införs en samrådsprocess i utpekandet av riksintressen
- bestämmelser om hur riksintressen ska beskrivas
- att Boverket ges ett övergripande ansvar för samordning av sektorsmyndigheternas framtagande av underlag
- att det införs en aktualitetsprövning av områden av riksintresse minst vart åttonde år. Att icke aktuella områden tas bort bidrar till att återge legitimitet till systemet.
- att det införs ett nationellt register för uppgifter om områden av riksintresse

Ystads kommun anser att regeringen ska fastställa riskintressen för att slutligen säkerställa att det handlar om nationellt viktiga intressen. Ges sektorsmyndigheterna rätten att besluta om riksintressen finns risken att helhetssynen går förlorad och att syftet med ändringarna om att minska den geografiska utbredningen av riksintressen inte uppnås.

Ystads kommun menar att det är enklare att tolka och tillämpa begreppet ”inte påtagligt skadas” än begreppet ”ska tillgodoses”. Det finns en risk att det senare tvingar kommunerna till mycket långtgående ställningstaganden med allvarliga konsekvenser av ekonomisk, kulturell eller social art. Annars bör kravet formuleras ”ska tillgodoses så långt det är möjligt” så att inte omöjliga åtgärder avkrävs.

Utredningens förslag om väsentliga allmänna intressen

Ystads kommun avvisar bestämt utredningens förslag om att införa områden av ”väsentligt allmänt intresse”.

Förslaget innebär att det införs en ny nivå av hänsynsbestämmelser mellan områden av riksintresse och allmänna intressen enligt plan- och bygglagen. Områden av väsentligt allmänt intresse ska pekas ut på nationell, regional och lokal nivå i planeringen. Dessa väsentligt allmänna intressen ska dessutom kunna pekas ut för en lång rad olika ändamål, i praktiken de flesta tänkbara markanvändningar. Att bilda nya geografiska områden för väsentligt allmänt intresse innebär att betydligt fler områden ska definieras och hanteras i översiktsplanen.

Även om processen för att ta fram riksintressen och väsentligt allmänna intressen skiljer sig åt, så finns det så små skillnader i den fortsatta hanteringen att väsentligt allmänna intressen att dess intressen får statusen av riksintressen när de väl införts i kommunerna översiktsplaner. Det kommer att medföra mer komplexa och komplicerade planprocesser och beslut. Förslaget att införa väsentligt allmänna intressen kommer att medföra ett regelverk som är tvärt emot utredningsuppdraget att förtydliga och förenkla systemet. Hela syftet med översynen av riksintressesystemet faller om riksintressen överförs till en ny kategori av i princip samma status som riksintressen. Risken finns också att olika regioner tillämpar regelverket olika, vilket försvårar för exploatörer och intressenter att förutse utgången av detaljplaneprocess.

Förslaget innebär att såväl jordbruksmark som dricksvattentillgångar i praktiken får samma hantering som riksintressen i den kommunala planeringen, och att länsstyrelsen ges möjlighet att upphäva detaljplaner som strider mot det väsentliga intresset. För dricksvattentillgångar införs möjligheten att peka ut områden av riksintresse där det verkligen handlar om tillgångar som är viktiga ur ett nationellt perspektiv. I övrigt bör kommunerna ges ansvaret att hantera resurserna som ett allmänt intresse.

Konsekvenser för kommuner

Ystads kommun påverkas särskilt av förslaget att införa väsentligt allmänt intresse för jordbruksmark. Bestämmelser föreslås införas om att länsstyrelsen i sina granskningsyttranden ska ange om förslaget innebär att bestämmelserna om brukningsvärd jordbruksmark i miljöbalken inte följs. Länsstyrelsen ges också möjligheten att upphäva detaljplaner om inte bestämmelserna följs. Förslaget medför att jordbruksmark i praktiken får samma status och funktion som riksintressen i den kommunala planeringen. Ystads kommun, vars yta till 70 % täcks av jordbruksmark, riskerar

att förlora rådigheten att planera mark- och vattenanvändning och därmed kommunens utveckling. Det är en kraftig inskränkning av det kommunala självstyret.

Klart är att ju fler intressen som ska hanteras i översiktplanen, desto större risk att ställningstaganden förskjuts till senare skeden. Istället bör kommunerna ges möjligheten att fokusera på de ställningstaganden som är särskilt aktuella för kommunens egen utveckling. Bostadsförsörjning är en aktuell och viktig fråga för kommunerna, där planeringen behöver förenklas för att byggandet ska ta fart. Utredningen har lyft bostadsförsörjningen, men det saknas förslag om en avgörande faktor; bostadsförsörjningens ställning mot riksintressen och andra allmänna intressen. Riksintressen kommer fortsatt att kunna förhindra bostadsutbyggnad och en ändamålsenlig tätortsutveckling.

Konsekvenserna i övrigt är svåra att förutsäga eftersom det inte går att förutse hur mycket utbredningen av riksintressen kommer att minska. Revidering av riksintressen kan även innebära att utbredningen av riksintressen minskar i en kommun och ökar i en annan.

Utredningen påtalar återkommande i utredningen behovet av ökad kompetens och kunskap i kommunerna. Ystads kommun välkomnar naturligtvis uppdraget till Boverket att genomföra utbildningsinsatser, men det är minst lika viktigt att skapa förutsättningar för kommunerna att få ökade personella resurser att klara översiktlig planering. Det är något som utredningen har identifierat, särskilt för mindre kommuner och i den norra delen av landet. Det är beklagligt att utredningen inte lagt några förslag om hur kommunerna ska klara av resursbristen, utan istället väljer att ge kommunerna allt mer komplexa system för den översiktliga planeringen.

Med vänliga hälsningar
Ledning & Utveckling

Kent Mårtensson
Kommunstyrelsens ordförande